

Licejska plačano do
knjižnica

Ljubljana

NOVA DOBA

Stane letno 84 Din, mesečno 7 Din, za inozemstvo 240 Din.
Oglasi se računajo po tarifu. Pri večkratnem oglašanju popust.
Posamezna številka stane 1 Din.Izhaja
vsak torek, četrtek in soboto.Uredništvo: Strossmayerjeva ul. št. 1, I. pritličje. Telef. 65.
Upravništvo: Strossmayerjeva ul. št. 1, pritličje. Telef. 65.
Račun kr. poštnege čekovnega urada št. 10.666.O zahtevah glede delavskih
bolniških in nezgodnih
zavarovalnic.

(Referat Iv. Bizjaka na zborovanju priobitnih slojev dne 17. I. 1924 v Celju.)

Dragi tovariši!

Čutim potrebno, da Vam dam poročilo o delovanju ravnateljstva okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Sloveniji. Ne bom ponavljal podrobnosti v bivšem posvetu, ker o delovanju istega ste v večini po časopisju informirani. Tudi se ne bom spuščal v čase eksleksnega stanja bivše bolniške blagajne, ki jo je opravljala neka klika, ki sem jo imenoval Kocmurjevo. Konstatirati le hočem, da so se v istem času porodile vse zle posledice, ki naravnost neopravičeno obremenjujejo vsa podjetja Slovenije. Konstatiral sem že nekaj v časopisju, da je to največji davek ter najbolj živo zadene obrtništvo.

Nezadovoljnost raste! Protiodpor se večal! Odpor se ne pojavlja samo v obrtniških krogih, temveč tudi v delavskih! Dovolj je, ako konstatiram, da je v predzadnji ravnateljski seji izjavil stari delavski zastopnik g. Čobal, da so bile prejšnje okrajne bolniške blagajne boljše upravljane, nego je sedanja uprava okrožnega urada. Godspodje iz socialističnih vrst nosijo pač težke očitke delavcev o zavoženih in birokratični upravi, ki se je razpasla v tem zavodu. Seveda nevednemu delavstvu mečejo pesek v oči s tem, da izjavljajo in dolžijo sedanje ravnateljstvo, da je ono temu krivo, češ, tu imajo večino podjetniki, kapitalisti! Konstatirati moram na tem mestu to, kar sem v ravnateljski seji izjavil, da dokler ne obvlada ravnatelj Kocmur ta zavod, ne pridemo do rednih razmer. Kocmur se je navadil abnih solutizma in tega se ne bo moglo lahko odvaditi. V ravnateljski seji pri debati sestimiziranja uradnikov sem izjavil, da bi bilo bolje tega moža penzionirati kakor pa nadalje mučiti članstvo z njim. On prezira odredbe osrednjega urada, on prezira sklepe ravnateljstva s tem, da ne predloži pravočasno zapisnika osrednjemu uradu.

Osrednji urad je bil že primoran naložiti mu kazen radi nepokorščine. In če smem poudariti tudi politično

stran tega moža, moram sporočiti, da je postal radikal, kar da sumiti, da hoče imeti od tega vetra zavetje.

Poudariti moram, da je imelo sedanje ravnateljstvo mnogo posla uživeti se in proučiti poslovanje okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Prišli smo do prepričanja, da je treba reducirati uradništvo na skrajni minimum in gotove oddelke združiti.

Z eno besedo, gremo sedaj na delo, da se kolikor mogoče poenostavi knjigovodstvo in s tem znižajo upravni stroški. Sedanja uprava je preveč birokratična in predraga, ista stane čez 20% to je čez 1/5 vseh dohodkov. Ako pomislimo, da so prispevki v taki višini da iznesejo 6%, to je od dnevne mezde vsakega zavarovanca 50 Din, se plača 3 Din ali 12 kron, to je jasen dokaz blazne obremenitve, posebno se tedaj, ko pridejo tu še razni drugi prispevki kakor nezgodni in delavska zbornica itd. v poštev. Nimamo še točnega pregleda iz l. 1923., vendar pa je dal predsednik ravnateljstva pojasnilo, da ako dospo vsi zaostanki, bo prebitek znašal okoli 17 milijonov dinarjev. Na podlagi tega poročila je ravnateljstvo 19. decembra 1923 sklenilo proti glasom socialnih demokratov in klerikalnega delavskega zastopnika, znižati prispevke od 6% na 5%, to se pravi, za 50 Din dnevne mezde, bi se plačalo Din 250 na dan ali za 50 par to je 2 kroni rižje kakor dosedaj. Seveda ima končno besedo osrednji urad, vendar pa je gotovo, da se isti sklepom ravnateljstva ne bo mogel upirati.

Sistemiziranje uradnikov se je sklenilo v skrbeni meri proti protestu socialnih demokratov, da bi bilo čez polovico uradnikov odpuščenih. Odstranjeni bodo taki uradniki, ki nimajo kvalifikacije. Že pri združitvi nekaterih oddelkov se je izkazalo, da je to srečna začetev. Delo gre bolje od rok. V splošnem pa nimamo v poslovanje po sedanjem obsegu okrožnega urada nobenega zaupanja, ta aparat je prevelik.

Zavarovancev je v sedanjem okrožnem uradu okoli 80.000. Pomisliti se mora tudi, da je oddaljenost iz Ljubljane na primer v Prekmurje mnogo mnogo prevelika za uspešno uradovanje. Treba bo vse storiti, da se vpostavi več okrožnih uradov v Sloveniji. Začetno naj bi se vpostavil vsaj še en okrožni urad v Celju, Mariboru in

pa je bila v sobi, zagrabil je njene roke, jih zvezal, da je zakričala od bolečin, ravnatoko ji je zvezal nogi, zamašil ji je usta in jo sopihajoč odnesel v klet. Tu jo je položil v najtemnejši kot na kup žaganja, zaprl klet z železnim zapahom in hitel v prodajalnico, ki jo je odprl, ter stregel odjemalcem tako mirno, kakor bi se ne pripetilo nič posebnega. — Naslednjo noč pa je sklenil, da izvede svoj glavni načrt.

Napol sežgani list, ki ga je našel Iskra doma, mu je vse povedal. Kako je zašel list tja, mu ni bilo jasno; toda vsebina pisma, kjer je prosil Oton ljubljanko na sestanek h kamnolomu, mu je zadostovala, da je prisluskoval njenemu razgovoru.

Vedel je zdaj, da lahko vse izgubi, zato je sklenil, da v svojo varnost žrtvuje vse, in naj bi pri tem brodil tudi v krvi! In kakor rodi zločin nepreklicno drugega, tako se je tudi on vedno bolj in bolj zapletal v mrežo zločinov, in kakor v omotici, brez jasnih predsodkov, je drvel v pogubo in pokončaval vse, kar bi ga moglo na tem potu ovirati ali ogroziti.

Mladega Seljaka je umoril; zdaj treba še natakario pripraviti, da bo molčala, in ravno tako še ostali dve ženski, bodisi s silo, bodisi z grožnjami! To je sklenil za trdno, in njegov načrt je bil premeteno premišljen.

Najprvo je zaprl svojo ženo doma. Klara je bila pravkar prišla domov in je baš stala začudena pred zaklenjenimi vrati, ko se je vrnil tudi on ter ji, navidezno prav miren, odprl. Komaj

v Murski Soboti. Na ta način bi bilo bližnjim interesentom omogočeno sodelovanje v ravnateljstvu. Pomenilo bi to decentralizacijo v okvirju sedanjega veljavnega zakona.

Sedanja uprava okrožnega urada je preveč omejena na Ljubljano same, kar brez dvoma za naše razmere ni zdravo. Treba je širšega sodelovanja interesentov, ki pa danes to radi previsokih stroškov, ki so s tem spjeni, ni izvedljivo.

Veliko pozornost obrača sedanje ravnateljstvo tudi velikim simulacijam, proti katerim bi morali vsi podjetniki v lastnem interesu strogo nastopiti. Sklenilo se je, da se izdajo tiskovine, na podlagi kojih bodo podjetniki pri prijavi bolnika iste izpolnili in imeli dolžnost soodgovarjati za pravilnost oziroma upravičenost prijave za hranarino. Ako bi ravno v tem vprašanju storili podjetniki svojo dolžnost, lahko bi se odpustilo vse nepotrebne kontrole, koje mi držimo za nepotreben privesek. Član ravnateljstva g. Urbančič je na osmi seji ravnateljstva pravilno izjavil, da pri vestnem zdravniku je bolniška kontrola nepotrebna in sicer iz sledečih razlogov: prvič, ako se bolnik javi pri zdravniku, mu naj zdravnik po preiskavi da nalog, v par dneh zopet priti v svrhu preiskave. Ako ob določenem času ne pride, je ali težje bolan, tako da bo poslal po zdravnika, ki ga bo šel na dom preiskat, ali pa je šel na delo in v tem slučaju ne potrebuje hranarine. Sedanjega kontrolorja vleče simulant lahko meseca za nos; da, znani so slučaj, da je bio v vasi več simulantov, ki so postavili stražo. Zasovražena kontrolorja itak vsak hitro spozna, tako opozori že drugi stražnik, ako bi ga isti ne videl, na kontrolorja, stražnik zažvižga z domjenjo piščalko in takoj so vsi simulant v postelji, katere najde kontrolor v predpisanem stanju. Kontrola tudi nima pomena pri jetičnem človeku, ki je samoobsebi umevno, primoran, ako se hoče uspešno zdraviti, iti v gozd v čisti zrak, ne more torej v postelji tičati. To mora zdravnik poznati, ako je njegov pacient takega lečenja potreben. Nobeden zdravnik nima interesa na tem, da bi podpiral simulant. Vsekakor bo zdravnik pošteno presodil, v kakem stanju se nahaja bolnik, posebno pa v tem slučaju, ko bo vedel,

pa je bila v sobi, zagrabil je njene roke, jih zvezal, da je zakričala od bolečin, ravnatoko ji je zvezal nogi, zamašil ji je usta in jo sopihajoč odnesel v klet. Tu jo je položil v najtemnejši kot na kup žaganja, zaprl klet z železnim zapahom in hitel v prodajalnico, ki jo je odprl, ter stregel odjemalcem tako mirno, kakor bi se ne pripetilo nič posebnega. — Naslednjo noč pa je sklenil, da izvede svoj glavni načrt.

XI.

»Preiskali smo tedaj hišo«, dejal je orožniški stražmojster Skalar, ki je svoj čas ujel mladega Seljaka, svojemu tovarišu, ko sta prebrskala vse kote v hiši Seljakove vdove za pobežlim njenim sinom. »Treba zdaj še drugih ukrepov.«

»Toda, gospod stražmojster!« tožila je Seljakovka, »moj sin je vendar nedolžen!«

»Dozdaj, kakor kaže vse, še ne«, godrnjal je orožnik, »in baš ta beg ga še bolj sumniči.«

»A dokazala bom zdaj jaz njegovo nedolžnost«, zaklicala je vdova s povzdignjenim glasom, da sta se začudena spogledala oba, stražmojster in orožnik.

»Da, gospoda«, nadaljevala je,

da je glavna kontrola v njegovih rokah. Kontrola je tudi v več slučajih krivična, kar moram konstatirati iz velikanskega lastnega opazovanja. Na primer oboli ženska samica, nima nikogar v hiši, treba je, da si zavre čaj, vleče se k štedilniku in s pripravljenimi drvni zakuri ter si ga pripravi. Stopi na to kontrolor v stanovanje, žensko najde pri štedilniku in že se ji odtegne hranarina. Tudi moram poudariti, da je bilo mnogo slučajev v Sloveniji, kakor se je dogodil v celjski poslovni, kjer smo imeli nastavljenega kontrolorja, ki je bil pred vsem strankarski agitator, ki pa ni cele 4 mesece nikogar kontroliral; nasprotno je mene v časopisu napadel, ko sem ob času stavke v Westenovi tovarni vzel urad v zaščito proti stavkujočimi simulant. Razumljivo je tudi, da bo organizator, ki je strankar in obenem kontrolor, svojemu političnemu nasprotniku skušal škodovati, obratno svojemu tovarišu koristiti. Koliko kontrolorjev pa imamo, ki bi bili nepristranski?! Nepristranost —! Stara stvar je, da obstoja samo na jeziku, v bistvu je pa vsakdo strankar.

Kontrolorji so torej samo obremenitev za okrožni urad. Denar, ki se izda za kontrolo je večinoma izgubljen!

Nasprotno pa se moramo podjetniki uživeti v skupno gospodarstvo. Imejmo v strogem nadzorstvu simulant, kajti več izdatkov ko ima okrožni urad temvečje prispevke bomo morali nositi. Bolj ko se bo štedilo, tem nižji bodo prispevki. Dolžnost vsakega podjetnika je torej, da pobija simulant. Član ravnateljstva gosp. Čobal in njegov klub hočejo imeti celo obratne kontrolorje, isti bi imeli nalog pregledovati, ali so v posameznih podjetjih vsi prijavljeni v zavarovanje.

Mi seveda pa smo prepričani, da bi taki obratni kontrolorji pomenili samo šikano za podjetja. V resnici k dohodkom okrožnega urada ne bi pripomogli niti za desetino tega, kar isti stanejo. Dolžnost delavcev bi bila, da takega brezvestnega podjetnika ovadijo, ki nima priglasenih delavcev pri okrožnem uradu.

Postava je tu stroga! Premislil se bo vsak podjetnik držati zaposlenca brez prijave. V takem slučaju bi podjetnik več plačal na kazni okrožnemu uradu, kakor bi imel iz tega za več

»dokazati morem alibi svojega sina v oni noči umora; imam tudi prič, ki priseže na to!«

»No, to naju sicer nič ne briga«, pripomnil je stražmojster. »Toda, zakaj niste tega naznanila takoj?«

»Ker sem izvedela pravkar«, odgovorila je gospa Seljakova, ki je malo prej govorila s Klaro in doznala po njej vso zadevo.

Tudi orožnik se je pričel za to zanimati. »A vendar še ne bi bilo rešeno vprašanje po morilcu vašega moža«, je menil, »in še bolj neprodorna bi bila zagonetna tema, ki jo je pokrivalo to dejanje vsled čudne želje umorenega, naj nihče ne izve o vsej zadevi! Težka bi bila rešitev skrivnosti mrtveca.«

Tudi glede na to si je bila Seljakovka na jasnem, a je še molčala previdno.

»Ako je temu tako«, izrazil se je Skalar, »potem bi bilo pač boljše, da bi bil osumljenec še enkrat o tem zaslišan; zato pa naj bi se javil sodišču, mesto da se skriva. Ali niste v enakih misli, gospa Seljakova?«

Nameraval je s tem, da bi pripravil ženo, da izda sinovo skrivnišče, ako bi ji bilo morda znano. In ni se motil.

(Konec prih.)

H. M. — Al. Peterlin Bätog: [16]
Skrivnost mrtveca.

Kriminalna povest.

»Ali je to mogoče?« zaklical je v razburjenosti Oton Seljak. »Zaviti hočemo ptiču vrat! — Mene pa še ne vtipikajte vmes! Skrival se bom še navprej, dokler ne spravite ve ženske vsega v tek. Zakaj, nazaj v ječo se mi ne ljubi več, niti za par dni ne!«

V tem hipu sta čula v grmovju prašketanje, vendar nista opazila ničesar, četudi sta se ozirala preplašena okrog ter sta razmaknila najbližje vejevje.

»Ne čutim se več varnega tukaj«, namignil je Oton mladi ženi, »umaknem se bolj v sredo gozda. Zdravstvuj, Klara! Zdaj se nadejam tudi jaz, da se obrne še vse na dobro!«

Objela sta se pristrčno. Klara je brž odhitela od tod, Oton Seljak pa je odšel proti gozdu. Zazdelo se mu je naenkrat, da čuje za seboj tihe, plazeče se korake. Pa, ko se je ozrl, ni mogel zapaziti ničesar. Bolj hitro je šel skušal, da pride v sredino gozda, a zadel se je ob korenino in padel, kakor je bil dolg in širok. Obenem je začutil na vratu močen pritisk; nekaj ga je dušilo. Zdelo se mu je, da ple-

let koristi. Gre se za znižanje prispevkov, omeniti pa moram stališče socialnih demokratov, oziroma Čobalove grupe. Vedno se sklicujejo na vrednost denarja v predvojni in sedanji dobi, in so strogi nasprotniki za znižanje prispevkov, češ da denar itak ni nič vreden. Konstatiram, da se denarja še niti nikdar tako težko dobilo, kakor v sedanji dobi. Kdo pa ima v razmerju predvojne dohodke? Ne podjetnik, ne delavec in ne uradnik! Iluzorično je toraj, sklicevati se na predvojno vrednost denarja tudi pri vprašanju prispevkov. Vsi bi želeli priti v predvojno dobo; toda čas nas je prehitel, ter mu ne moremo tako hitro slediti. Resnica je le ena, da ako se bo podjetja tako obremenjevala, bodo postala na zunaj konkurence nezmožna, in to bi bilo usodopolno! Dragi krediti, ki jih morajo naši obrtniki plačevati, so za razvoj velikanska ovira. Poleg tega pridejo še neznosna davčna in zavarovalniška bremena, kar da misliti!

Prisiljeni smo, se boriti z vso odločnostjo proti vsaki brezpotrebni obremenitvi naših podjetij. Industrija pri nas je le slabo razvita! Obrtništvu pa se ne nudi priložnost, da bi se razvilo v industrijo.

Mi obrtniki hočemo, kar smo si ob prevratu želeli, svobodni narod in svobodni gospodarski razvoj istega.

Politične vesti

Nezaupnica opozicije vladi. Opozicija je izročila 22. t. m. predsedniku narodne skupščine resolucijo, v kateri pozivlja vlado, naj ji poda točno poročilo glede sklenitve sporazuma. Nadalje pozivlja vlado, da sklene tak sporazum, s katerim bodo zajamčene in spoštovane vse pravice in interesi naše države. O predlogu se mora razpravljati v narodni skupščini.

Italijani anektirajo Reko v nedeljo. Neposredno po podpisu pogodbe med Jugoslavijo in Italijo bo izšel kraljevski dekret, ki bo proglasil aneksijo Reke Italiji, kar se bo zgodilo v nedeljo. Reka se udeleži tudi volitev v parlament in dobi enega poslanca. Ob proglasitvi aneksije bo imel D'Annunzio velik govor na reško prebivalstvo.

Stvorjenje opozicijskega bloka. Dne 22. t. m. so se sešli šefi opozicijskih skupin Davidovič, dr. Korošec in dr. Spaho ter se razgovarjali o osnovanju opozicijskega bloka. V vseh vprašanjih je bil dosežen popoln sporazum. Namen bloka je izvršitev najnujnejših zakonov in dosega decentralizacije. Na konferenci ožjega odbora demokratske stranke je podal Davidovič poročilo o razgovorih glede ustanovitve opozicijskega bloka. Seji sta prisostvovala tudi Pribečević in dr. Žerjav. V radikalnem klubu vlada velik strah pred opozicijo.

Pašić in Ninčić na potu v Rim. Pašić in Ninčić odpotujeta v četrtek 24. tm. v spremstvu več višjih uradnikov v Rim. Na italijanski meji jih bo počakal naš poslanik Antonijevič v spremstvu odposlancev italijanske vlade. Italijani bodo priredili slovesen sprejem.

Italijanska zbornica se razpusti. Italijanski ministrski svet se je bavil z odlokom o razpustu poslanske zbornice. Zbornica se razpusti takoj po podpisu pogodbe z Jugoslavijo.

Radić na zborovanju slovaških separatistov. Na Dunaju se je vršilo zborovanje avtonomistične slovaške ljudske stranke, na katerem je govoril tudi Radić v češkem jeziku ter pozivljaj Slovake naj vstrajajo pri svojih avtonomističnih stremljenjih.

Gledališče.

MESTNO GLEDALIŠČE V CELJU.

Repertoar:

25. petek »Ilirci«. Gostovanje članov drame Nar. gled. v Mariboru. B. V sled tehničnih težkoč se vprizori ta igra samo enkrat, ter se bodo sedeži za abonma A po mogočnosti rezervirali do petka popoldne.
27. nedelja »Zakleti Princ«. Otroška predstava. Začetek ob 16. uri. Izven.
27. nedelja »Svet«. Izven. Začetek ob 20. uri.

Mestno gledališče v Celju. Radi smrtnega slučaja in tehničnih nepravil mora satira »2 x 2 = 5« odpasti. Da cenj. B abonente oškodujemo, se uprizori mesto tega Lunačkova drama »Ilirci« in sicer z mariborskimi gosti in v režiji g. Tepavca. V glavnih vlogah nastopajo gđ. Kraljeva, gg. Tepavec, Tomašič in drugi vsi priljubljeni dramski igralci. V Mariboru je bila drama uprizorjena z velikim uspehom ter so želi igralci viharne ovacije. Upamo, da komad istotako tudi v Celju uspe. Drama je naštudirana tako, da jo bodo igrali brez suflerja in bo školjka na odru odstranjena. Opis in ocena igre v podlistku.

Celiske novice.

Svetosavska beseda. Za koncert, kateri se vrši 26. t. m. v veliki dvorani hotela »Union«, se vršijo velikanske priprave in obeta biti ena najlepših prireditev v tej sezoni in prava umetniška revija. Na koncertu sodelujejo: simfonični orkester mariborske vojaške godbe s 43 godbeniki pod vodstvom g. kapelnika Ferd. Herzoga, operna pevka g. Pavla Lovše iz Ljubljane s spremljevanjem virtuozijske na klavirju g. Mirce Sancin in violinskega virtuozna gosp. Karela Sancina s spremljevanjem orkestra. Na sporedu koncerta pravoslavne, cerkvene opštine so sledeči komponisti: Čajkovski, največji ruski romantik, je pisal sonate, kvartete, pesmi, simfonije, simfonične slike Mazepa, Fatum, 1812, Capriccio Italien i. dr., opere Evgen Onjegin, Pikova dama, baleta Labodje jezero, Ščekunlik in mnogo drugih skladb. On je prvi, ki je pri Rusih začel izrabljati neizčrpani zaklad narodne melodije. — Rimski-Korsakov je dal prve temelje ruski moderni, ki je tako blagodejno vplivala tudi na francosko glasbo — impresionizem. Ima nebroj del — omenjamo najvažnejše: simfonične slike Svetli praznik, Šeherezada (tudi kot balet) i. dr. Glavni pomen Korsakova je obogatitev instrumentacije, obogatitev ritma. Njegova potenca vpliva na vse sodobne ruske komponiste, tudi izven Rusije ima epigone. — Svendsen je novejši romantik ter nima večjih kompozicij, ki bi prodrle. Pač pa je v malem slogu dosegel znatne uspehe — slično kakor Grieg. — Wieniavski piše v prvi vrsti za violino ter zna izrabiti vso briljantno silo tega instrumenta. — Dobronić je eden glavnih zastopnikov sodobne hrvatske moderne ter ima razne pesmi in manjše klavirske skladbe, simfonije in simfonične slike, komorno glasbo ter opero »Dubrovački diptihon«. Tudi kot glasbeni kritik se udeležuje. — Lajovič nam je povečini znan iz pevske dvorane; samospevi in zbori. Večje njegovo delo je bilo lani prvič proizvajano, t. j. psalm za zbor, tenor-solo in orkester. — Začetek koncerta je točno ob 9. uri. Prosi se sl. občinstvo, da pride točno na koncert, ker med izvajanjem poedinih točk se ne bo nikogar pustilo v dvorano. Po koncertu se vrši ples v veliki dvorani. Za jedila in pijačo je preskrbljeno po zmernih cenah.

Vprašanje toalet pri svetosavski prireditvi. Po Celju se raznašajo vesti, da bo svetosavska prireditev luksuriозна, kar ne odgovarja resnici. Prireditve ima značaj koncerta in je obleka promenadna.

Vzroki nedostatkov na električnem omrežju v Celju od 4. do 22. jan. 1924. Ker je bilo tekom prošlega leta in zlasti zadnji čas z novimi priključitvami električno omrežje preobteženo, se je zgodilo, česar se je bilo že delj časa bati, da je pregorel 4. tm. eden glavnih transformatorjev v Westenovi centrali. Ko so takoj transformator razdrli in preiskali, so z gotovostjo mislili, da bo po popravilu transformator takoj deloval, če bi se vsled prevelikega razgretja pokvarjeno olje nadomestilo s svežim. Ko so reparacijska dela toliko napredovala, da se je transformator mogel s tokom preiskusiti, se je 8. tm. brzojavno naročilo potrebno olje (400 kg) pri tvrdki »Transformator« v Ljubljani. Ker je veliko odvisno od kemične čistote in drugih lastnosti olja za transformatorje in povzročajo olja, ki se prodajajo pod tem imenom pogosto v kratkem času uničenje transformatorja, se je obrnila Elektrarna nalašč na specialno tvrdko »Transformator« kot najbližji in najzanesljivejši kraj dobave. Dne 9. tm. je odgovorila tvrdka na telefonično vprašanje, da je olje brzovozno odposlala. Na ponovno telefonično vprašanje 11. tm. se je odgovorilo, da se olje danes odpošlje. Osebna intervencija v Ljubljani 14. tm. je dognala, da tvrdka »Transformator« olja sploh ni hotela poslati, ker se jo je pri oddaji krajevnega omrežja prezrlo. Pripomniti je treba na ta izgovor, da ta tvrdka za preuredbo krajevnega omrežja sploh ni stavila nobene ponudbe. Dne 14. tm. se je brzojavno vprašalo tvrdko Jugoslovanska Siemens d. d. v Zagrebu, če bi mogla olje takoj dobaviti in po ugodnem odgovoru se je isto 15. tm. brzovozno naročilo. Ker pa olje kljub vsem urgencam 19. tm. še ni dospelo, se je kupilo, kot provizorična od pomoč, olje od tukajšnjega skladišča »Mare«, napolnilo transformator in se ga pričelo od 19. tm. zvečer električnim potom prekuhavati. Ker je vsebovalo olje precej vlage, se je moralo prekuhavanje do 22. tm. nadaljevati. Tozadevno se je storilo vse z največjo vestnostjo, da bi se te zlasti za obrtne obrate tako kvarne nedostatke na električnem toku odstranilo.

Glasbena Matica v Celju priredi v nedeljo, 3. febr. ob pol 5. uri popoldne v mali dvorani hotela »Union« v Celju koncert s sodelovanjem gg. dr. Aleksandra Rigo, baritonista kr. opere v Ljubljani in Janka Ravnika,

profesorja konservatorija v Ljubljani. Vspored je zelo zanimiv in nam bo omogočil slišati umotvore naših glasbenih prvakov Lajovica, Ravnika, Škrjanca itd. Poleg tega bo pa na vsponu zastopana svetovna pevska literatura, pri čemur se je g. dr. Rigo oziral predvsem na slovanske skladatelje. G. dr. Rigo je s svojima ljubljanskima koncertima dokazal, da je pevec prav odličnih kvalit. Prof. Ravnik pa je znan ravno po svoji umetniški spremljevanja in nam s svojo nežno diskretnostjo tudi v tem nudi nepričakovan umetniški užitek. Da se poset tega zanimivega koncerta omogoči tudi okoliškemu občinstvu, se koncert vrši popoldan in se bodo okoliščani lahko vrnili z večernimi vlaki domov. Natančnejši podatki o koncertu bodo razvidni iz lepakov.

Redni sestanki članstva JDS v Celju se vršijo odslej vsak ponedeljek in vsak četrtek ob osmih zvečer v rudeči sobi Narodnega doma. Ker so v razpravi važne politične in nacionalne zadeve opozarja predsedstvo vse članstvo, da se sestankov redno in v velikem številu udeležuje. Za člane odbora in strankne zastopnike v občinskem svetu celjskem je udeležba obvezna.

Sokolsko društvo v Celju ima nocoj, v sredo, dne 23. januarja ob pol 8. uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma redni občni zbor.

Orjuna v Celju. Na občnem zboru v soboto 19. tm. je bil dosedanji predsednik g. Tripalo vsled njegovega nekvificiranega nastopa od delegata oblastnega odbora »Orjuna« iz Ljubljane odstavljen. To registriramo z ozirom na notico v »Narodnem Dnevniku« z dne 23. tm.

Orjuna v Celju razglašja, da bo v soboto, dne 26. januarja od 6. do 7. ure zvečer posloval v sobi organizacije v Narodnem domu blagajnik in pobiral članarino od članov, ki iste za leto 1923 še niso poravnali. Bratje in sestre, ki so s članarino na dolgu, naj prinesejo s seboj legitimacijo. Kdor članarino ne bo poravnal, na občnem zboru ne bo imel pravico glasovanja.

Ponovni občni zbor Organizacije jugoslovanskih nacionalistov v Celju, se vrši v ponedeljek, dne 28. tm. ob 8. uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma.

Smrtna kosa. V Celju je umrla gđ. Ana Staudinger po dolgi in mučni bolezni v 89. letu starosti. Pogreb se vrši 24. tm. ob pol 4. uri popoldan iz hiše žalosti Vodnikova ulica 10 na okoliško pokopališče. Mir in pokoj njeni duši!

Cercle francals. Prekinjeni francoski pouk se zopet prične v petek, 25. tm.

Brezplačno lečenje drž. nameščencev v bolnicah. Na podlagi nekoga člena službene pragmatike, ki je stopila v veljavo 1. sept. 1923, pristojna drž. nameščencem vseh kategorij in njih rodbinam pravo na brezplačno lečenje v državnih bolnicah. Mišljeno pri tem ni ambulantno brezplačno lečenje v bolnicah, ker tega sploh ni, pač pa brezplačna oskrba v najnižjem t. j. v tretjem razredu. Tozadevno prihajajo na nas razna vprašanja in pritožbe, češ, da uprave bolnic ne upoštevajo te bonitete, ki pripada drž. nameščencem po službeni pragmatiki. Po naših informacijah, ki smo jih prejeli na pristojnem mestu, moramo sporočiti, da državnim nameščencem v naših bolnicah te bonitete za enkrat žal ne pripadajo po določbi višjih sanitetnih oblastnij, in mora torej drž. nameščenc v I. ali II. razredu v bolnici celotno oskrbino brezpogojno v vsakem slučaju plačati sam, v III. razredu pa se mu more v slučaju dokazane plačila nezmožnosti oskrbnina na podlagi prošnje na Zdravstveni odsek v Ljubljani od istega znižati ali celotno odpisati. To v informacijo vsem interesiranim in prizadetim.

Razglas. Z današnjim dnevom se razveljavijo s tuk. razglasom z dne 5. I. t. l. odredene omejitve oddaje električnega toka in stopijo v veljavo le še sledeče omejitve: 1. V času od 16. do 22. ure je prepovedana uporaba električnega toka za likalnike, samovarje in druge električne aparate. 2. Prepovedana je razsvetljava izlozb in stopnišč. 3. V dopoldanskih urah od 8. do 12. smejo obratovati le motorji na mestnem ozemlju. 4. V popoldanskih urah od 12.15 ure do 16. ure smejo obratovati

le motorji izven mestnega ozemlja. 5. V času od 16. do 22. ure je vsak obrat z motorji v mestu in okolici strogo prepovedan. 6. Motorji, kateri so pred 4. prosincem t. l. smeli obratovati samo od 22. do 7. ure, imajo tudi sedaj pravico obratovati samo v tem času. 7. Posestnikom motorjev, ki želijo delati od 22. do 7. ure daje mestna elektrarna na podlagi prošnje in po razpoložljivosti električnega toka dovoljenje za obratovanje v navedenem času. Gornje odredbe se ukinejo, čim prispeje novi transformatorji, katerih dospeltek pričakuje mestna občina najkasneje v 10 dnevih. Mestni magistrat celjski, dne 22. jan. 1924.

Športni klub Celje je imel svoj IV. redni občni zbor v torek 22. tm. v gostilni na Škarpi ob lepi udeležbi članstva in prijateljev slovenskega športnega življenja. Zborovanje je vodil predsednik g. dr. Zoran Jošt. Razpravljale so se važne zadeve tičeče se bodočega delovanja kluba. Obširno poročilo prinesemo v prihodnji številki.

Taksa za spričevala. Za spričevala v ljudskih šolah in nižjih razredih srednjih šol je določena taksa 5 Din, v višjih razredih 10 Din.

Nesreča s patrono. Na Liscah pri Celju stanuje v viii ge. Vanič lesni trgovec Dobnik, ki ima šest otrok. V soboto popoldne so bili otroci brez nadzorstva doma. Okrog 14. ure se začuje iz stanovanja detonacija, ki je alarmirala sosede. Slučajno mimoidoči mestni vrtnar je udrl skozi okno v stanovanje in našel otroke v dimu in plamenu. Otroci so se najbrže igrali s patrono ali kako drugo eksplozivno snovjo. Stariši, pazite na otroke in skrivajte pred njimi nevarne predmete.

Tatvina pri Rakuschu. Pri tvrdki Rakusch so iz skladišča in trgovine že dve leti izginjale manjše stvari, ne da bi se moglo ugotoviti krivca. Te dni pa je policija izsledila tatu v osebi trgovskega pomočnika Franca Kriberšeka, ki je prodajal ukradene reči kovaškemu pomočniku Jos. Velunšku. Pod ključem je tudi kovač Mat. Vukovnik, ki je kupil razno kovaško orodje od Velunška. Vukovnik trdi, da ni vedel, da so bile od Velunška kupljene reči ukradene. Tvrdka Rakusch ima 4000 Din škode.

Veliko senzacija je vzbudila po celem Mariboru vest, da je Götzova dvorana zopet izročena društvom na razpolago. Zato se vrši že 1. svečana ob 8. uri planinski ples, ki bo letos gotovo najbolj obiskan, ker so odpadli trgovski, umetniški in ples požarne brambe. Vrše se že mirzlične priprave, tako da bo prišlo na svoj račun ne le mlado, ne le planinci, temveč tudi oni, ki so letos prikrajšani za gori imenovane prireditve. Kot posebnost planinskega plesa pa bo neprisiljenost in pravo planinsko razpoloženje, ki vlada vedno na planinskih plesih. Baje se pripravljata tudi marsikako presenečenje. Mariborčani računajo tudi na obilen poset svojih stalnih in dragih gostov Mariborske kočje — Celjanov. Podružnica S. P. D. v Mariboru.

S tečajem za prikrivanje damskih oblek je pričel g. Iv. Bizjak v ponedeljek 21. tm. Tečaj bo trajal en mesec. Prostor, kjer se vrši pouk je moderno lično urejen, stene belo pobeljene, klopi pripravne, tako da je obiskovalkam v tem pogledu dana najlepša priložnost, da se lahko izobražujejo v tem za dame tako koristnem pouku.

Dijaška kuhinja v Celju je prejela od gospe ing. Lileka, vladnega svetnika v Celju 200 Din na mesto javnega obvestila o priliki smrti matere in tašče ge. Franje Planinšek v Ptuj. Naj bi posnemali ta način počastitve svojih dragih pokojnih tudi še drugi prijatelji revne, učeče se mladine.

Kitno Gaberje je zopet pričelo s predstavami. V četrtek 24. in petek 25. tm. »Golijat Armstrong«, II. epoha.

DopisL

Petrovče. Antonov sejem je bil v primeri z minulimi povojnimi leti jako dobro obiskan. Razvila se ni samo jako živahna kupčija okoli številnih stojnic, kjer je bilo mnogo vsakovrstne robe na prodaj, trgovalo se je tudi na živinskem trgu prav pridno. Tujih živinskih kupcev sicer ni bilo. Taki sejmi so tudi domačim trgovcem in gostilničarjem dobrodošli. Nadejamo se, da bo i sejem na pustni torek, to je

4. marca, tako dobro, če ne še bolje obiskan.

Plesna šola na Vranskem. Začetkom letošnje zimske sezije so si naredili tukajšnji krogi hvalevredno nalogo, pricutiti se in gojiti vse sedanje moderne plesne, ki se tačasno gojijo po vseh večjih mestih, v pravem spoznanju, da zamore znanje teh plesov nuditi v estetičnem in družabno-kulturnem oziru res dosti lepega, pod pogojem seveda, če se v poštev prihajajoče kretnje in gibi ne razumevajo in ne izrabljajo v napačnem smislu — pod tem pogojem bi gotovo tudi izostale marsikatero ostre kritike od strani raznih moralistov na račun teh modernih plesov. In tako se je potem, ko so se premagale nemale začetne ovire, osnovala na Vranskem organizirana plesna šola, ki se je tekoma teh kratkih zimskih mesecev priučila vsem modernim plesom — pod prijaznim in marljivim vodstvom plesnega učitelja g. prof. St. Jurka iz Celja. S ponosom lahko trdimo, da je Vransko mladane prvi kraj na deželi v Sloveniji, ki tozadevno ni hotel zaostati za napredujočo družabno kulturo večjih mest. Kakor običajno, priredi tudi plesna šola na Vranskem svoj zaključni plesni venček in sicer dne 2. februarja t. l. na Svečnico v vseh zgorjenih prostorih hotela Slovan. Vršil se bo pod pokroviteljstvom narodnih dam gđ. dr. Šerkove, Schauer-jeve in not. Presečnik-ove ter so se tozadevno vabila, kojih odzivu so p. n. povabljeni pristrčno naprošeni, začela razpečavati.

Rogatec. Redni občni zbor »Sokolov« v Rogatcu je se vršil v soboto 12. tm. Zborovanja, ki je bilo zelo živahno, se je udeležil tudi delegat celjske župe podstarosta br. dr. M. Hrašovec. Starosta br. dr. Brabec pozdravi iskreno vse sestre in brate, posebno še one iz oddaljenih Zetal in St. Jurja pod Donatom ter člane iz obrtnih slojev, ki s svojo vztrajnostjo dajo upanja na bodoče sokolske delavce. Brat načelnik Srečko Sekirnik poda natančno sliko o delovanju v telovadnici, br. tajnik Zv. Korošec o dosedanem društvenem delovanju, br. Vodopivec o stanju blagajne, izobraževalec br. Tone Stefanciosa pa o delovanju na kulturno-prosvetnem polju. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen dosedanji odbor s starostom dr. Brabcem na čelu, ki zna kot vnet rojak Tyršev vlivati sokolskega ognja v bratska srca.

Narodno gospodarstvo.

H M E L J.

XXXIX. poročilo Hmeljarskega društva o hmeljski kupčiji vobče.

Zatec, Č. S. R., dne 18. jan. 1924.
Ves teden je trajala živahna kupčija; dnevno se je prodajalo 50—200 čija; začetkom po 4000—4100, pozneje pa po 4100—4200 č K za 50 kg.

Zaloga hmelja se je toliko skrčila, da se cene ne bodo znižale tudi pri mirnejšem razpoloženju.

Živahno je bilo tudi povpraševanje po starem hmelju, kateri se je plačeval po 3300 (1922) in 2600 (1921) č K za 50 kg.

Iz Londona je prišlo za hmeljarje veselo poročilo, vsled katerega se bo približno v treh tednih dovolil omejen uvoz tujega hmelja v Anglijo.

Savez hmelj. društev.

Dnevna kronika.

Bodoča organizacija narodnega zdravja v Sloveniji. V smislu zakona o splošni državni upravi preneha dosedanji Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani, njegovo mesto pa zavzame sanitetni inšpektorat s sedežem v Ljubljani za ljubljansko in mariborsko oblast. V celi državi se ustvari 10 takih inšpektoratov, ki so podrejani ministrstvu narodnega zdravja in bodo postojali v naslednjih mestih: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Ljubljani, Split, Novi Sad, Skoplje, Niš, Cetinje in Užice. V pogledu teritorialne pristojnosti spadajo v delokrog inšpektorja v Ljubljani vse sanitetne ustanove na ozemlju ljubljanske in mariborske oblasti. Dosedanje okrajne zdravstvene uprave ostanejo še nadalje kot sestavni deli okrajnih uprav na sedežih okr. glavarstev, šef okrajne sanitetne uprave je kot sanitetni okrajni referent prideljen okrajnemu glavarju. Šef oblasti sanitetne uprave je sanitetni referent velikega župana, za mariborsko oblast

s sedežem v Mariboru, za ljubljansko oblast s sedežem v Ljubljani. Vse bolnice v Srbiji in Črni gori, bolnice v Novem Sadu, Sarajevu, Tuzli, Mostaru, Dubrovniku, Splitu, Šibeniku, Osijeku, Pakracu, Zagrebu, Čakovcu, Sušaku, Ljubljani, Mariboru, Stenjevcu, vsa kopalnišča, vse socialno-higijenske ustanove, vse ustanove za proučevanje in pobiranje nalezljivih bolezni spadajo v pristojnost ministrstva za narodno zdravje. Vse ostale bolnice v Sloveniji, kakor tudi hiralnice niso navedene v odloku ministerstva med onimi zavodi, ki spadajo v delokrog in pristojnost ministrstva za narodno zdravje; pri nas bodo torej bolnice v Murški Soboti, Ptuj, Slovenjgradcu in Celju ter hiralnice v Ptuj in v Vojniku pripadle pod oblastno sanitetno upravo v Mariboru, državna bode samo bolnica v Mariboru.

Rojstni dan dr. Turnerja. V nedeljo je slavil starosta mariborskih Slovencev g. dr. Pavel Turner svoj 83. rojstni dan. Želimo jubilaru še mnogo let!

V Ptuj so Nemci zmagali pri volitvah v cenilno komisijo. Ako bi se Slovenci malo bolj potrudili, bi prav lahko prekosili nemško večino 40 glasov.

Redukcija pri Zdravstvenem odseku v Sloveniji je te dni izvršena. Odpuščeni so, oziroma upokojeni v ljubljanski bolnici 1 uradnik, edini strojnik, oba kurata, 1 nadstrežaj, 2 pomožna uradnika, 4 pazniki prisilne delavnice in vse strojepiske. Reducirani in penzionirani so nadalje upravitelji drž. bolnic v Mariboru, Brežicah, Slovenj-Gradcu, Ptuj, hiralnice v Vojniku in prisilne delavnice v Ljubljani.

Redukcija učiteljstva v Sloveniji. Minister prosvete je podpisal ukaz, s katerim se reducirajo v Sloveniji vsi kateheti, vse učiteljice ročnih del in vsi pomožni učitelji in pomožne učiteljice.

Likvidacija oddelka za kmetijstvo. Do 15. februarja mora biti razdelitev kmetijskega oddelka na oba urada velikih županij v Ljubljani in Mariboru končana. Kot oblastni referent v Ljubljani bo posloval dosedanji načelnik kmetijskega oddelka g. Sancin. V Mariboru pa je, kakor čujemo, določen za oblastnega kmetijskega referenta g. Zidanšek.

Iz državne službe. Premeščen je upravnik V. razreda Fran Zinnauer iz Vojnika v Rečico na Paki. Vladni tajnik v Gornji Radgoni Fran Levičnik je poklican v službovanje pri velikem županu mariborske oblasti v Mariboru.

V obseg poslov državnega sveta v Beogradu spadajo razsodbe upravnih sodišč v Celju in Zagrebu; predmeti ministrov za promet in za gradbe kakor tudi pritožbe zoper ukaze teh ministrov; administrativni spori ministra za finance, ki niso uvrščeni v I. ali III. skupino.

Podružnica Protituberkulozne lige se je ustanovila v St. Jurju ob juž. ž. Šentjurski podružnici je pristopilo že 200 članov. Ustanovil se je tudi odbor za podpiranje revnih šolarjev.

Napaden pismonoša. Pri vasi Črnolica pri St. Jurju ob juž. žel. je napadel neznan ropar pismonošo Ant. Kranjca in mu iztrgal pošto torbo, v kateri je imel nekaj odrezkov plačanih poštних nakaznic, 7 še ne izplačanih nakaznic, več poštних znamk, 3000 K gotovine, ročno svetilko in več pisem.

Tatvina na železnici. Med vožnjo Sisek-Zidani most-Ljubljana je bilo iz tovrnega vlaka št. 564 ukradeno 12 bal manufakturnega blaga v teži 156 kg. Tatvino so zapazili šele v Ljubljani.

Nova Italijanska nasiljstva. Istrjski in goriški prefekt sta prepovedala delovanje slovenskim izobraževalnim društvom, vsled česar se je prebivalstva polastilo ogorčenje. To je nov dokaz, kako pojmujejo italijanske oblasti prijateljstvo z Jugoslavijo.

Lenin umrl. Dne 21. tm. je Lenin nenadoma umrl. Vladimir Iljič Uljanov s psevdonomom Lenin je bil rojen 10. aprila 1870 v Simbirsku. Z njegovo smrtjo je zadel najhujši udarec delavske sloje sovjetske unije, odkar so si delavci in kmetje izvojevali oblast. Lenin je bil mož železne volje, fanatičnega prepričanja, velik revolucionar. O vzroku smrti se še ne ve. Bolehal je že dolgo časa na živcih.

Lev Trocki, o katerem so se zadnje dni raznesle vesti, da je izločen iz sovjetske vlade in aretiran, je ruski žid s prvim imenom Bronstein. Pod carističnim režimom je bil radi socija-

listične propagande pregnan v Sibirijo, odkoder je ušel in živel v inozemstvu. Ob izbruhu ruske revolucije se je vrnil na Rusko ter postal z Ljeningom vodja boljševizma.

Konec razprave proti Paskijeviču. Dne 21. tm. se je sestel kazenski senat, da izreče sodbo nad morilcem Paskijevičem. Dvorana je bila nabito polna občinstva. Predsednik senata dr. Vajčić je čital sodbo, s katero se Hrvoje Paskijevič obsoja na 10 let ječe. Obsojenec mora plačati tudi ženi umorjenega Jeličiča 25.000 Din, pogrebne stroške 1500 Din in 11.000 Din nje zastopniku. Ženi umorjenega Kanajeta 25.000 Din ter obema otrokoma, vsakemu 25.000 Din, odškodnino za oropani denar 75.000 Din in nje pravnemu zastopniku 11.000 Din. Dalje ima plačati sodno takso 3000 Din. Državni pravnik je uvedel proti Paskijeviču kazensko postopanje radi obrekovanja, ker je dolžil Thierrija soudeležbe pri roparskem napadu.

Iz »delovanja« hajduka Čaruge. Čaruga je izročen s svojimi pajdaši osiškemu preiskovalnemu sodniku. Zaprt je v celici z okovi na nogah. Iz ogromnega materijala posnemamo, da je imel več skrivališč, poleg kočje prosjaka Rupčiča v Retkovcih, je bilo njegovo najzanesljivejše skrivališče kočja preužitkarja Uroša Vojniča v Bračevcih, katero je prenapredil Čaruga v trdnjavo, tamkaj je imel tudi skladišče orožja, uniform in municije. Najzanesljivejši njegov zaupnik je bil cigan Luka Grebenak. Ko so se začela množiti v okolici Bračevc tolovajstva, se je preselil Čaruga v Vinkovce in nastopal tamkaj kot vojni liferant Drezgič. Dobavljal je živino za posadko, pri nakupovanju živine pa je ob enem motril, kje bi se dalo kaj izmakniti. Ponoči je koračil preko polj in gozdovja z repetirko v roki. Na ponočnih sestankih v gozdih so se pretresali načrti, ki so se skoro vedno obnesli. Čarugo težijo najbolj rop v Gunji, smrt orožniškega narednika Tintorja in razbojniški umor v Tompajevcih. V Gunji je s svojo tolpo obkolil ponoči hišo bogataša Pfaffa, pobral mu vso zlatnino ter peljal konečno Pfaffa k sosedu Sundiču, da mu posodi 100.000 Din. Tolovaji so pri Sundiču opazili blagajno in jo izpraznili ter vzeli Sundičevemu sinu iz žepa 15.000 Din. Kot druga žrtev Čaruginega tolovajstva je umorjeni narednik Tintor. Čaruga je že dalj časa zasledoval Dragotina Nemedya, blagajnika tvrde Neuschloss, ki se je vozil vsako soboto zvečer v šume izplačevati delavce. Dne 16. julija l. l. je Čaruga šel s svojimi tovariši ter položil preko proge industrijske železnice hrastovo bruno. Ko sta se pripeljala Nedy in spremljajoči ga orožniški narednik do nevarnega kraja, je zapazil Nedy oviro, Tintor se je nagnil, da bi odvalil bruno s proge, kar zakliče Čaruga iz grmovja: »Stoj!« Istočasno pade pet strelcov. Nedy, zadel v roko, zbeži, Čaruga pa plane v drezino in pobere zavoj s 40.000 Din. Opazil je tudi Tintorja, ležečega nezavestnega v jarku. Zjutraj so vaščani našli nedolžno žrtev mrtvo. Tretji svoj junaški čin pa je pokazal Čaruga v Tompajevcih, kjer je ustrelil našega rojaka nadgozdarja Pirkmayerja. Čaruga in njegova tolpa so doznali, da prejema Pirkmayer vsako soboto denar, s katerim izplačuje vsako nedeljo zjutraj delavce v gozdarskem uradu v Tompajevcih. Teden dni pred napadom se je sestala tolpa v Rupčičevi koči v Retkovcih. Na določeno soboto zvečer pa se je odpravila tolpa, broječa 6 mož, raztreseno, da izvrši svojo kruto namero. Čaruga sam pripoveduje, da je planil s pajdašem Prpičem v sobo, pozdravil z besedami: »Küss' die Hand!« ter s samokresom v roki zahteval denar. Pirkmayer je potegnil revolver, on pa je tudi izprožil, nakar je Pirkmayer padel ranjen na njega in ga tiščal proti oknu. Pajdaš Prpič je ob vratih pomeril na gospo in jo ranil. Železne

blagajne pa ni bilo mogoče odnesti, ker je prišlo po cesti trop seljakov, ki so otvorili na roparje oster ogenj. Preko polja so zbežali roparji v gozdove. Vsega skupaj obsega dosedanji protokol 24 zločinov, pri katerih je izgubilo življenje 11 žrtev. Doslej je zaprtih 12 glavnih pajdašev in 3 zavezniki. Iščejo pa še štiri pajdaše, med njimi Prpiča, ki je najbolj nevaren.

V peč je padel kurilec beograjskega gledališča Nikola Mačkicič. Ko je nalagal premog v peč, ga je prijela božjast in revež je padel v odprtino peči na žareči premog. Vsled silnega krika so prihiteli ljudje ter napol ožganega potegnili iz ognja. Vsled silnih opeklin je kmalu umrl.

Prostovoljno gasilno društvo v Marija Bistrici (Hrvatska) išče kapelnika, ki bi vodil godbo na pihala ter vodil tajništvo. Plača 3—4000 K, prosto stanovanje in kurjava. Prošnje je poslati na zgornji naslov v roke načelnika Josipa Milošiča, Marija Bistrica (Hrvat.).

Železničarji na Angleškem stavkajo. V protest proti Macdonaldu in njegovi politiki so angleški strojevodje in kurjači stopili v stavko. Število stavkajočih se ceni na šestdeset tisoč. Stavka železničarjev vpliva zelo mučno na celo politično situacijo. Macdonald je namreč pristal za znižanje železniških plač, katere so pa železničarji odklonili in začeli stavkati.

Deklica načelnica vlomilcev. Zagrebška policija je te dni izsledila dve vlomilski tolpi, ki sta sestojali iz samih dečkov in deklic iz premožnih rodbin. Tem mladostnim vlomilcem je načeljevala mlada deklica. Slučaj Paskijevič in navedena zadnja odkritja nam podajajo žalostno sliko izprijenosti sodobne mladine. Treba bo intenzivnega skupnega dela starišev, šole in oblasti, da se ta izprijenost v kati zatire in ne razpase ter tako okuži bodoči rod.

Razbojnik okoli Ptuja V ptujski okolici se je pojavila neka razbojniška tolpa, ki je po vzorcu Čaruge, že vprizorila tri roparske napade. Blizu vasi Zamušani so pretepli kovačevega sina Mundo in ga pustili na cesti ležati. V Torminu so oropali posestnika Horvata. Orožniki zasledujejo nevarno tolpo in so nekaj osumljencev že polovili.

Tatvina cina. V ljubljanski tovarni zvonov je zmanjkalo za 40.000 kron cina. Pod oknom je bilo opaziti več jam, ki so nastale na ta način, da je nekdo metal po noči skozi okno iz skladišča cin. Ugotovilo se je, da so izginili 4 veliki kosi cina, težki po 36 kg. Sum je padel na 24 letnega delavca Supana, ki je bil v tovarni zaposlen šele nekaj mesecev, a se usodepolnega dne ni vrnil na delo. Policija je ugotovila, da je Supan prodal cin trgovcu Weissu na Sv. Petra cesti, isti pa tvrdi T. Korn. Supan je bil na neznan način opozorjen na pretečo nevarnost in pobegnil. Trgovca Weissa in nekaj pomagačev pa je policija aretirala.

Aretirani opat. V Novem Sadu so aretirali opata Franja Fata ter je obtožen zaradi rušenja državnega ugleda. Subotička policija je prejela krstni list, ki je imel madžarsko besedilo in madžarski kolek, podpisal pa ga je opat Franjo Fat. Državno pravdnštvo ga je zaslislalo in nato izpustilo iz zapora.

Odda se lepa soba

solidnemu gospodu s 1. februarjem. Strossmayerjeva ulica 1, II. nadstr., levo.

Hiša

enonadstropna, s trgovino, na Glavnem trgu, tik cerkve, na industrijskem kraju, se poceni proda. Naslov v upravi. 2-1

Išče se

dojiljo

katera ima od 3 do 5 mesecev starega otroka — za Celje. Naslov v upravi. 2

Ker zadnji izredni občni zbor ni bil sklepčen, sklicujem nov

izredni občni zbor

Obrtne nakupovalne in prodajne zadruge, registrovane zadruge z omejeno zavezo, na torek 5. februarja 1924, v rudeči sobi Narodnega doma ob 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o stanju zadruge.
2. Likvidacija zadruge in volitev likvidatorjev.

Opozarjam, da je glasom pravil ta občni zbor sklepčen ob vsakem številu navzočih članov.

IVAN REBEK, t. č. predsednik,

Po prof. J. R. — V. I.

Vladimir Lunaček: Ilirci.**Historično ozadje.**

Ilirci so se zvali zagovorniki idealnega narodnega pokreta začetkom tridesetih let 19. veka, katerim je bil cilj, da vse Jugoslovane v tem nevtralnem imenu kulturno, a v daljnih svojih posledicah tudi politično ujedini. Na čelu tega pokreta je stal v prvem pogledu Ljudovik Gaj in grof Janko Drašković, oba prežeta s probujeno slovansko idejo, kakor se je bila razvila pri Čehih pod utisom Šafarika in Kollara. Ker ta pokret ni mogel v vsem uspeti, ali vsaj v hrvatskem delu jugoslovanskega naroda je prinesel kulturno emancipacijo od Madžarov in Nemcev, ostavil nam je skupni književni jezik (Hrvatom) štokavskega govora, edinstveni pravopis in vsa sila kulturnih ustanov: (čitalnice, Matica ilirska, Muzej, narodno gledališče itd.), katerih plodove še danes uživamo. »Ilirci« so imeli pri svojem delu velike zapreke in velike protivnike tudi v ožji domovini, pri Madžarih v Pesti in pri avstrijskih Nemcih na Dunaju. Domači protivniki, takozvani Madžaroni, so hoteli, da ostane vse pri starem, dovolili niso, da se trgajo vezi z Madžari, ker so se bali avstrijsko-nemškega centralizma in germanizacije, a ravno plemiči-posestniki so smatrali, da bodo v zvezi z madžarskim plemstvom lažje ščitili svoje gospodarske interese pred novimi struami, ki so prinesle socialno pravdo, posebno pa ukinjenje kmetstva in rabotanja. »Ilirski pokret« je bil v njihovih očeh revolucionaren

in socialen, zato so zahtevali proti njemu pomoč iz Pešte in iz Dunaja, in denuncirali so »Ilirce«, kjer so le mogli. Madžari in domači madžaroni »unionisti« so dosegli pri cesarju Ferdinandu II., da je l. 1843. prepovedal »ilirsko« ime. Prepri in pretepi med Iliri in Madžari so se dogajali tako dolgo, dokler ni prišlo ob priliki restavracijskih volitev 29. julija 1843 na Markovem trgu v Zagrebu do strašnega prelivanja krvi. Ekspozent Madžarov in madžaronov ban Haller je vodil volitve osebno, ker se je bal manifestacij in demonstracij od strani Ilircev (v tem času so se zvali narodnjaki) radi nezakonitosti, ki jih je pred in med volitvami počel, je dal po italijanskih vojakih zapreti ulice, ki so vodile na Markov trg, a en oddelek je postavil pred bansko palačo. Okoli sedme ure zvečer proglašil ban Haller zmago madžaronskega kandidata Žuviča z 1289 glasovi, a poraz narodnjaka Lentolaja z 874 glasovi.

Narodnjaki so bili radi nezakonitosti in nasilja pri volitvah ogorčeni, a pravi upor je med njimi nastal, ko je nekdo iz neke hiše na Ilirce ustrelil s puško in ranil nekega dijaka. Ljudstvo je jelo metati kamenje v okna dotične hiše, ban Haller pa je dal streljati na Ilirce iz vseh strani. Ubita sta bila 2 advokata, 2 dijaka, 4 plemiči in 5 meščarov, a ranjenih je bilo 27 Ilircev, Murko Bogovič med njimi težko. To so žrtve, ki jih je narod na najsvečanejši način ohranil najprej na Jurjevskem pokopališču, a jih pozneje prenesel na današnje zagrebško pokopališče Mirogoj, kjer še danes nad skupnim grobom drema lev.

Vsebina drame:

I. dejanje:

Na posestvu svojega brata Aurela sedi v svoji sobi Imbro, slušajoč na Sveti večer zvoke seljačke pesmi, ki ga zdramijo. K njemu pride nečakinja Sidonija, kateri pripoveduje svoje spomine iz Pariza, ogrevajoč jo z novimi idejami. Pride njegov brat Aurel in mu najavi klerika (bogoslavca) Radoslava, kateremu je bil on (Imbro) dobronik in zaščitnik. Imbro se jezi, ker je odšel Radoslav v semenišče in to na Aurelovo prigovarjanje, tudi radi materijelnih razlogov. Gre mu na roko in uveri Radoslava, naj si izbere drugi poklic, kjer bo mogel svobodnejše delati. Radoslav se po kratkem kolebanju odloči za pravo, čeprav je to proti volji drugega dobronika — Aurela — ali ne Aurelije, ki ga tajno iskreno ljubi.

II. dejanje.

Ljubavna idila med Radoslavom in Sidonijo. Zaljubljeni par zna, kake zapreke so njima na potu. Posebno Aurel je protiven Radoslavu, od tedaj, ko je zapustil semenišče, toda Sidonija in Aurel računata na pomoč Imbra. Ravno iz Imrovih ust sta izvedela, da je oče Aurel srdit na Radoslava, ker je šel med deželane korteširat (propagirat) za Lentolaja proti madžarom, posebno pa ker je bil v Marji Bistrici skupno z Gajem in Lentolajem. Aurel pride in obsoja Radoslavovo delo in zahteva, naj to opusti, toda zaman. Aurel požene Radoslava iz svoje hiše ter mu odreče podporo, ali omladinca ščiti Imbro in mu nudi svojo pomoč.

Med brati pride do prepira pri katerem je Sidomira mati na strani hčerke, torej za Radoslava. Imbro odide z Radoslavom v Zagreb, a Aurel zakriči razjarjen: »Tu mi Lajos Gaj ne bo zastrupljal kmetov!« A Imbro mu ironično vrne: »To ste že vi opravili!«

III. dejanje.

Vsi Boličevi so v svoji hiši na Markovem trgu v Zagrebu, ter od tam sledijo tok volitvam — Aurel z simpatijo na strani Madjarov, Imbro naprednjakov. V sobo prihiti Radoslav prepaden in blede, javljajoč Imbru — poraz naprednjakov. Radoslav: »Kaj početi?« Imbro: »Silo vrniti za silo.« Sidonija tolaži Radoslava, a on se vrne na Markov trg. Čuje se strel, krik in vik doseže vrhunec. Streljanje vojakov. Sidonija obupna hoče k Aureliji, a oče ji zastavi pot, uvidi pa kako njegova hči ljubi Radoslava! V tem hipu prinesejo dijaki Radoslava — mrtvega. Sidonija divje besno krikne in pade v nezavest na truplo na tleh ležečega. »Mrtve — mrtve!« — Aurel se solznih oči obrne in ranjen v dušo hoče sam na Markov trg — v smrt ali Imbro mu de: »Ostani, mi smo mrtvi, a oni (Radoslav in ostale žrtve) živijo in vsi oni, ki jim sledi!«

* * *

Drama Ilirci je polna rodoljubne tedencije, v jedru proračunska in uporabna, pisana v burnem letu 1912.

Vladimir Lunaček je bil rojen v Vinkovcih 1873. leta, ter je po poklicu publicist, novinar in literarni kritik.

»Ilirci« se uprizore v petek za ab. B.

Telefon štev. 75 in 76

Podružnica

Poštni ček. rač. 10.598

Ljubljanske kreditne banke v CeljuDelniška glavica in rezerve približno **Centrala v Ljubljani** Delniška glavica in rezerve približno
Din 45.000.000— Din 45.000.000—

Ustanovljena leta 1900

Podružnice**Brežice, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.****Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju** Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrsne kredite.**Prodaja srečke državne razredne loterije.****Otvorja akreditive in izdaja kreditna pisma za tu- in inozemstvo.****Razne vesti.**

Napad na vlak. Iz Neaplja poročajo, da so na progi Caserte—Benevent napadli maskirani ropari tovorni vlak, en del je z revolverji stražil osobe, drugi pa je izropal vlak in ga potem pustil dalje voziti. Karabinerji in orožniki zasledujejo hudodelce ter se jim je posrečilo prijeti dva, ki sta izdala skrivališče ostalih.

Nenavadna smrt. V Mariboru se je ustrelil v petek v inženjerski podoficirski šoli neki narednik. Vlegel se je v posteljo nastavljen pod brado puško, ter jo sprožil z nitjo navezано na palec noge.

Smrtna kosa. V petek je umrla v Mariboru po težki bolezni 19 letna Danica, hčerka odvetnika dr. Ferdo Müllerja. Pokojnica je bila kot Koroška rojakinja zelo priljubljena radi svoje narodne zavesti.

Odgovorni urednik: Lic. Edvard Šimnic.
Izdaja in tiska: Zvezna tiskarna v Celju.

Proda se:

konj, bosanske pasme, lahek koleselj, en plato voz, ena lepa prsna oprema, ena komat oprema, ena slamoreznica, en kompletan štedilnik s pečnicami Valvazor, prva izdaja, original. Ogleda in vpraša se v nedeljo in ponedeljek pri Dragotinu Herzog, posestniku, Čret št. 48 pri Celju. 2—1

Pozor. Pozor.

Dobe se zopet redno sveže hrenovke, katere je oviral električni tok.

Priporoča se cenj. odjemalcem

Viktor Zany**Novorojenček**

se odza boljši obitelji v oskrbo. Ponudbe je poslati na gostilno Svetel, Gaberje, Celje. 3—2

Proda se**travnik in njiva**

20 minut od Celja, v izmeri 3 in pol orala. Naslov v turedništvu. 1

Trg. učenec

se sprejme v trgovino z mešanim blagom Ivan Vidmar v Brežicah. 2—1

Dva mizararska pomočnika

zanesljiva za izdelavo boljšega pohištva se takoj sprejmeta
Ignac Toplak
strojno mizarstvo
Celje Breg

Ena teška pitana svinja in dve spomladanski napredaj.
Vila Jošt, Ljubljanska cesta, Celje. 2—1

Radi pomanjkanja prostora se prodaja
razno pohištvo

Ljubljanska cesta 25, I. nadstr., levo.

Rodbina notar Detiček naznanja tužno vest, da je njena sestra, svakinja in teta, gospodična

Ana Staudinger

dne 22. januarja ob 3/4. uri zjutraj po dolgi in mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti, v 89. letu starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši 24. tm. ob 1/2. uri popoldan iz hiše žalosti Vodnikova ul. 10, na okoliško pokopališče, kjer se položi v rodbinsko grobnico.

Sv. maša zadušnica se bode brala dne 25. tm. ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi v Celju.

CELJE, dne 22. januarja 1924.

Brez posebnega obvestila.